

Петро Вавринович Терещук — славетний віденський різьбяр першої половини XX ст. із села Вибудів на Тернопільщині

Степан Пахолко,
Ольга Мартин (Львів)

Серед когорти незаслужено забутих славетних українських художників першої половини XX ст., особливе місце займає наш земляк Петро Вавринович Терещук, який народився 2 вересня 1875 р. в с. Вибудів Козівського району на Тернопільщині.

Про життєвий та творчий шлях Петра Терещука майже немає ніяких публікацій у довоєнній українській періодиці чи літературі. Перша спроба витягнути з пітьми забуття П. В. Терещука була зроблена автором [1].

Автор продовжує пошук відомостей про життєвий та творчий доробок художника. Так, в селі Вибудів, на сільському цвинтарі, вдалося відшукати могили батьків художника та церкву Святої Трійці, в якій був охрещений Петро Терещук. Деякі спогади про художника повідомив родич П. Терещука — Микола Терещук, 1929 р. н., який проживає в с. Вибудів.

В Тернополі свій родовід досліджує професор Григорій Терещук — родич П. Терещука. Пошук та дослідження мистецької спадщини художника, його біографії є справою честі мистецтвознавців, істориків, краєзнавців та всіх небайдужих до здобутків українського художника із села Вибудів на Тернопільщині

Невідомим та неопублікованим в Україні залишається творчий доробок художника та його біографія. Єдиним автобіографічним джерелом про Петра Терещука та його творчий спадок є виявлена в мережі Інтернет інформація про те, що за рекомендацією місцевого поміщика із с. Вибудів, який збагнув талант юнака. П. Терещук поїхав на навчання в м. Закопане, де навчався у школі дерев'яного промислу та закінчив місцеву гімназію. З 1893 по 1899 р. навчався у школі прикладного мистецтва у Відні в студії професора Клотца. Отримавши фах скульптора, створив власну майстерню скульптури, в якій разом із віденським ливарником Ульманом Ульріхом (відомий, як один з виробників малотиражної авторської скульптури), виготовляв скульптурні композиції із дерева, слонової кістки та бронзи, навчав мистецтва різьби на слонової кістці, дереві та бронзі 12 учнів. У 1903 р. переїхав до Праги, де працював викладачем, але згодом відмовився від викладацької діяльності. У Празі одружився з чешкою, мав трьох дітей. В 1939 р. П. Терещук повернувся до Відня, де проживав за адресою Золлергассе 43 (Zollergasse 43). Після Другої світової війни скульптор займався реставрацією церков в Австрії (St. Florian, Rochuskirche) та золотого кабінету палацу Бельведер (Vienna

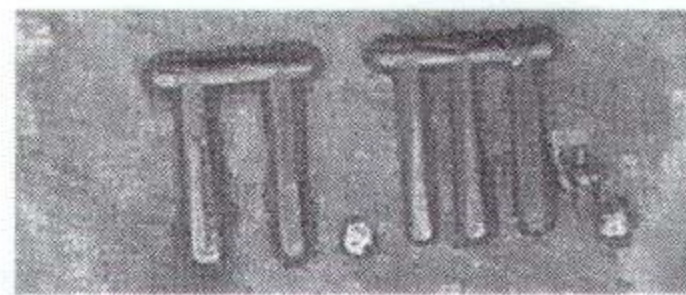
Belvedere Goldenes Zimmer). Він є автором та виконавцем іконостасу собору Пресвятої Трійці в м. Бережани. Помер у Відні в 1963 р.

Розквіт творчості Петра Терещука прийшовся на 1900–1925 рр. Діапазон його творчості надзвичайно широкий — від приватних замовлень на портретну скульптуру до кабінетної скульптури малих форм, настільних ламп, побутових предметів (письмові прибори, попільнички, декоративні вазочки, дзвінки тощо), виконаних у стилі модерн, або ар деко, часто сентиментальні, в основному це фігури жінок та дітей.

Ймовірно, що значна частина творчого доробку збереглась у віденських музеях, та в приватних збірках у багатьох країнах світу, які ще чекають на своїх дослідників.

Виявлено понад 120 витворів мистецтва роботи П. Терещука, зображення, яких подані в численних аукціонних каталогах у різних країнах світу.

Твори П. Терещука експортувались та успішно продавались в Європейських країнах та Америці. На світових антикварних ринках роботи П. Терещука ціняться досить дорого. Так, бронзова «кабінетна» скульптура у вигляді елегантної модниці середини 20-х років заввишки 28–30 см з вставкою із слонової кістки (голова та декольтована частина грудей) коштує 5–7 тис. доларів.

П. В. Терещук за роботою та зразки клейм на його скульптурі.

Роботи П. Терещука. Так звана кабінетна скульптура малих форм, виконані у стилі модерн або ар деко у 1900–1925 рр.

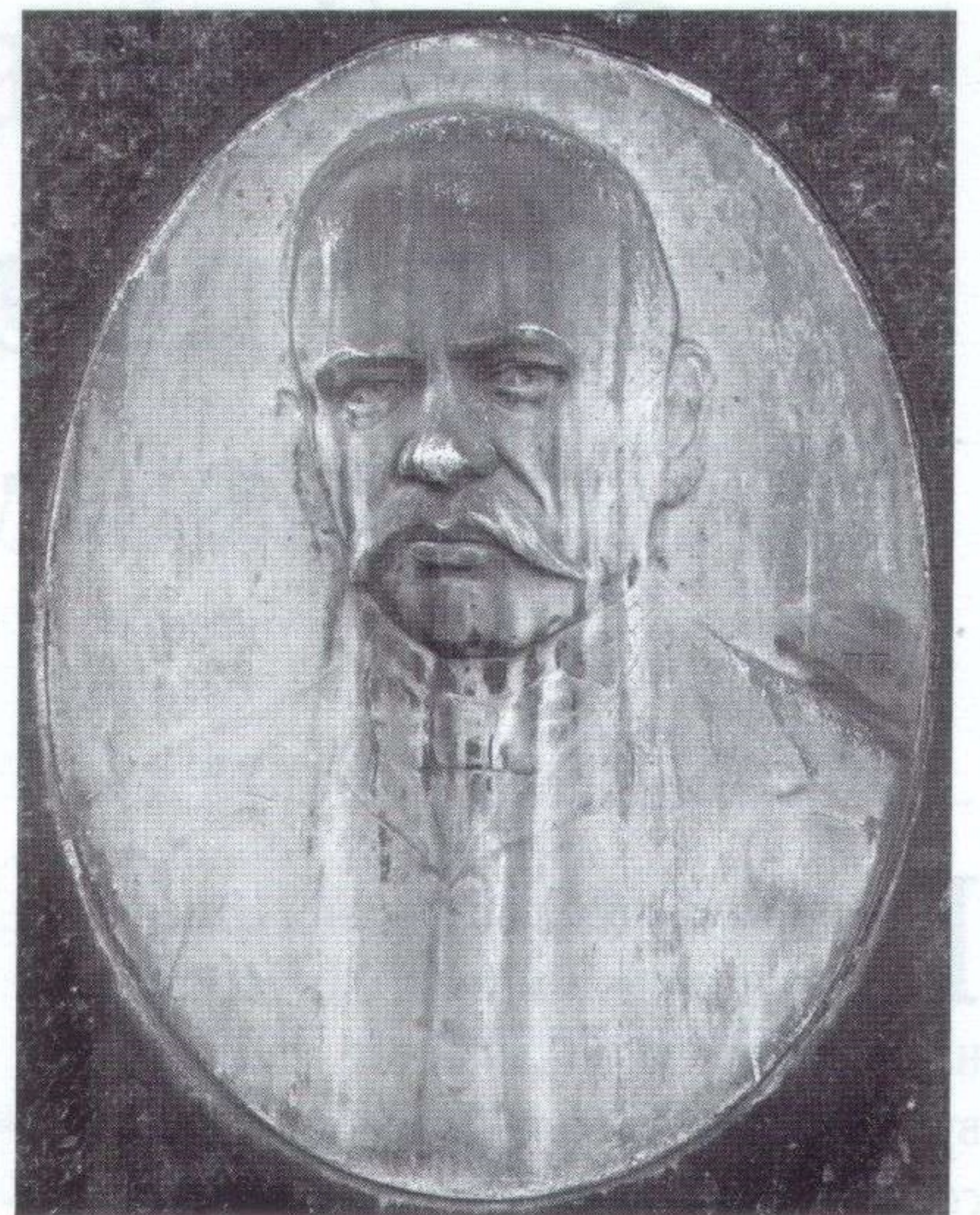

Витвори мистецтва роботи П. Терещука, зображення яких подавались в численних аукціонних каталогах різних країн світу, експортувались та успішно продавались в європейських країнах та Америці.

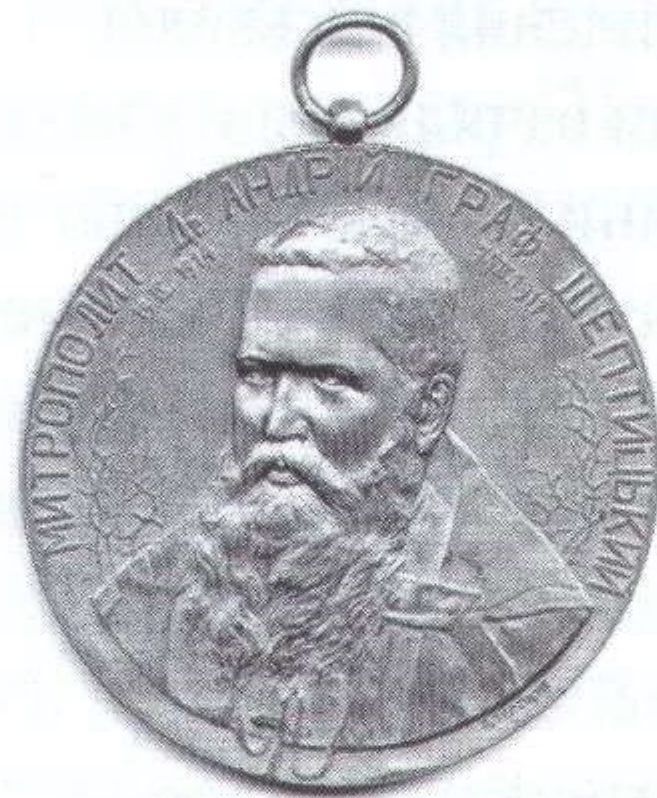
Чорнильниця з двофігурною скульптурою в хризоефантній техніці може бути куплена за 1,5 тис. доларів, ножі для паперу за 200–300 доларів, а виконані з використанням слонової кістки можуть коштувати 600–700 доларів.

Петро Терещук також малював олійні пейзажі та жанрові картини австрійського сільського життя. Наприкінці свого життя скульптор займався художнім різьбленням по дереву, виконував барокові рами, скульптури са-крального змісту.

Всі роботи Терещука мають авторський підпис «P. Tereszczuk» та клейма ливарних майстерень. В основному це ливарні Артура Рубінштейна «Ательє сучасної бронзи» або Уламана Ульріха. Речі, відлиті П. Терещуком у власній студії, мають клеймо «Wiena Tereszczuk» [2]. А клей-

Барельєфи, виконані П. Терещуком з нагробку директора банку «Дністер» Ярослава Кулачківського (1863–1909) на Личаківському цвинтарі у Львові та загальний вигляд пам'ятка.

Родинне поховання батька, матері та родичів П. В. Терещука в с. Вибудів.

Погруддя художника М. І. Івасюка (1865–1930), роботи П. Терещука

Пам'ятна медаль з нагоди повернення митрополита Андрея Шептицького з російського полону.

Церква Різдва Христового (1851) в с. Вибудів, в якій був хрещений Петро Терещук.

ма українською мовою вдалося виявити на двох барельєфах, мистецьки виконаних Петром Терещуком для нагробку на могилі директора банку «Дністер» Ярослава Кулачківському (1863–1909), що на Личаківському цвинтарі у Львові, та на пам'ятній медалі з нагоди повернен-

ня митрополита Андрея Шептицького з російського полону.

Крім того, у приватній колекції у Львові зберігається погруддя художника Миколи Івановича Івасюка з підписом П. Терещука, виконане у 1898 р. у Відні під час їхнього навчання в Академії Мистецтв.

Список літератури

1. Повернення митрополита Андрея Шептицького з російського полону у фалеристичних пам'ятках Петра Терещука // Нумізматика і фалеристика, 2010, № 4.

2. Терещук Петро. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.artfire.com>